

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 11. do 20. aprila 2013

OBVESTILO

Visoke temperature zraka v zadnjih dneh dekade so že povzročile močno izhlapevanje, površinski sloj tal pa se je dovolj osušil, da je bilo v SV Sloveniji možno pripraviti tla za spomladansko setev in začeti s setvijo. Na območjih s posevki, ki jih je prizadela moča še vedno poteka sanacija razmer, na neprizadetih območjih pa so se žita dobro razrastla in normalno napredujejo v razvoju. Rastline z zgodnejšim fenološkim razvojem so več kot tri tedne zaostajale za povprečjem, tiste, ki se normalno razvijajo drugi dekadi aprila, kot na primer olistanje dreves listavcev, pa so že skoraj v mejah dolgoletnega povprečja. V dekadnih biltenih objavljamo tudi indeks meteorološke suše - standardiziran padavinski indeks (SPI).

METEOROLOŠKE RAZMERE

Deževalo je le v prvih dneh dekade, nato se je nadaljevalo suho in nadpovprečno toplo vreme. V osrednji in SZ Sloveniji je padlo od 20 do 30 mm dežja, ponekod na Dolenjskem in na SV slabih 15 mm, na Z, SV in skrajnem JV Slovenije pa manj kot 10 mm in na Obali celo manj kot 1 mm. Podobno tudi v Beli Krajini. Padavine so bile povsod po državi manjše od dolgoletnega povprečja (1971-2000), padlo je do okoli 10 % padavin v J in SV Sloveniji, na Obali le 2 %. Izstopal je le del osrednje Slovenije z okoli 60 % dolgoletnih padavin.

Temperature zraka so bile sprva podpovprečne, v drugi polovici dekade pa kar nekaj stopinj C nad dolgoletnim povprečjem. V večjem delu države so se v povprečju gibale med 12 in 14 °C. Dekadna odstopanja so se gibala med 4 °C in 6 °C v večjem delu Slovenije in med 3 in 4 °C v skrajnem JZ in SZ delu Slovenije. Če smo v prvih dneh dekade še ponekod zabeležili minimalne temperature zraka okoli ničle, pa so bile v drugi dekadi temperature zraka že povsem poletne, z najvišjimi vrednostmi nad 25 °C.

Najbolj osončen je bil SV in V del države, kjer je bilo okoli 80 sončnih ur oziroma več kot 30 % nad povprečjem. Drugod po državi je bilo okoli 70 sončnih ur oziroma 20 do 30 % več od povprečja. Tudi v hribovitih predelih Gorenjske in na Obali je bilo osončenje nad povprečjem, presežki pa so bili razmeroma majhni (manj kot 10 %).

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

V kmetijsko pomembnejših predelih večjega dela Slovenije je izhlapelo povprečno od 3.0 do 3.5 mm vode na dan. Skupaj je v dekadi izhlapelo okoli 30 mm vode, manj, med 10 in 20 mm pa le v hribovitih predelih Gorenjske in na višjih planotah

STANJE RASTLIN

Na pragu druge dekade aprila je fenološki razvoj rastlin zaradi pomanjkanja toplote še vedno zaostajal za povprečjem. Akumulacija efektivne temperature zraka nad vegetacijskim pragom pa je bila na ravni kakršno normalno lahko pričakujemo na začetku 3. dekade marca. Nagla otoplitev, ki je v nekaj dneh prinesla skoraj poletne temperature zraka je močno vplivala na razvoj rastlin. Travna ruša je naglo ozelenela, fenološki razvoj dreves in sadnih rastlin pa je potekal v izjemno kratkih medfaznih obdobjih. Nekatera drevesa so v dan ali dva trajajočih medfaznih obdobjih nadoknadila zamujeno. Na primer pri divjem kostanju so od napetih brstov do prvih listov minili le slabi trije dnevi, breza je zacvetela in olistala skoraj istočasno, bukev na Dolenjskem pa je ozelenela že v času dolgoletnega povprečja.

V SV Sloveniji se je voda, ki je zastajala na kmetijskih površinah umaknila. Na slabo odcednih in zbitih tleh so posevki propadli, drugod počasi okrevajo. Spodnji listi so pri pšenici in ječmenu večinoma porjaveli. Slabo je neugodne razmere preživela tudi oljna ogrščica, ki se obrašča in se približuje času cvetenja. Za sanacijo razmer poljedelci še izvajajo zapoznelo dognojevanje.

Na območjih, ki jih moča ni prizadela so se posevki žit dobro razrastli in so tik pred kolenčenjem. Vremenske razmere so omogočale pripravo tal na setev koruze, v drugi polovici dekade, ko se je temperatura tal že približala 15 °C, se je setev koruze že začela. Poteka tudi setev vrtnin in sajenje krompirja.

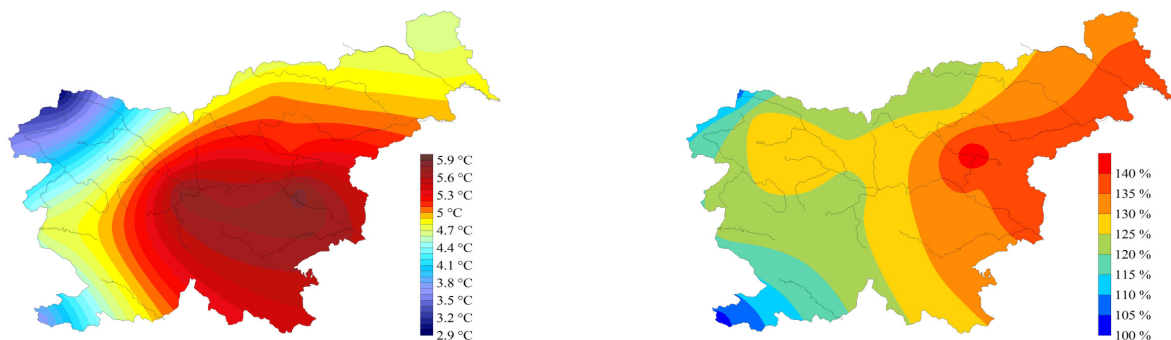
Tla so se ogrela do skoraj 15 °C tudi v drugih predelih Slovenije. Topla tla so izboljšala rastne razmere za vrtnine na prostem. Visoke temperature zraka so sprožile hitro izsuševanje površinskega sloja tal, zato je bilo potrebno zelenjadnice, ki imajo še plitek koreninski sistem, v drugi polovici že namakati.

VODNA BILANCA

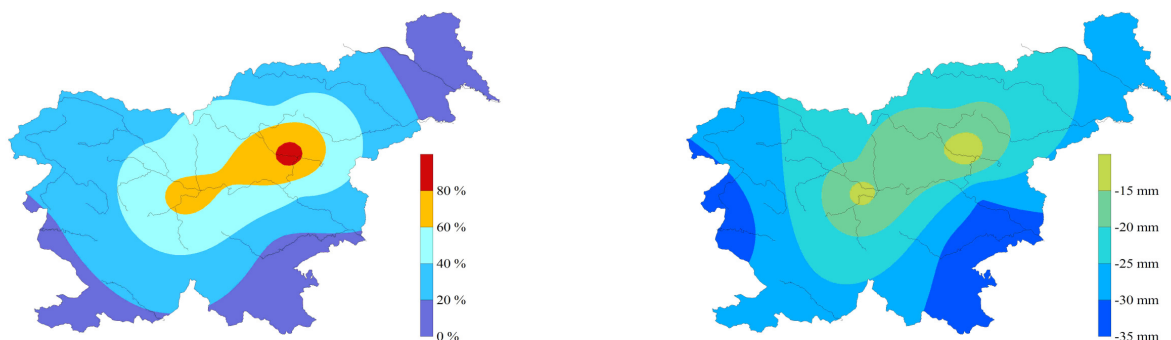
Po daljšem spomladanskem obdobju z močo se je v drugi dekadi aprila ob toplih dneh in povečani evapotranspiraciji površinska vodna zaloga začela zmanjševati. Količina padavin v dekadi je bila več kot polovico manjša od količine potencialno izhlapele vode. (na Obali in na Goriškem ter Dolenjskem je bilo le do 10 % padavin glede na količino izhlapele vode). Dekadni primanjkljaji vode, med 30 in 35 mm, so bili največji na obalnem območju, ter v SV in JV Sloveniji in na Goriškem in na osrednjem Štajerskem. Odklon od dolgoletnega povprečja je bil s 35 mm najizrazitejši, SZ in JV delu Slovenije, proti osrednji Sloveniji pa se je odklon od povprečja zmanjševal proti normalnim vrednostim.

Odklon temperature zraka (levo) in ur sončnega obsevanja (desno) v 2. dekadi aprila 2013 od povprečja (1971-2000)

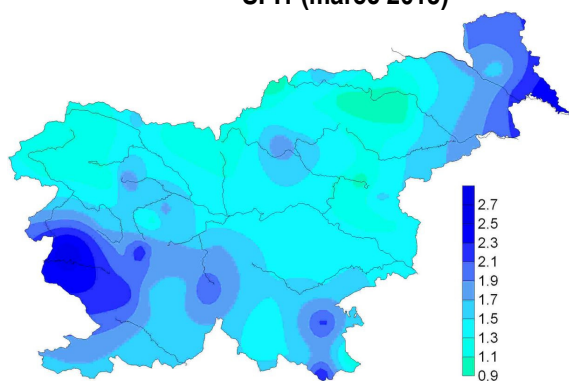
Odklon padavin (levo) in vodne bilance (desno) v 2. dekadi aprila 2013 od povprečja (1971-2000)

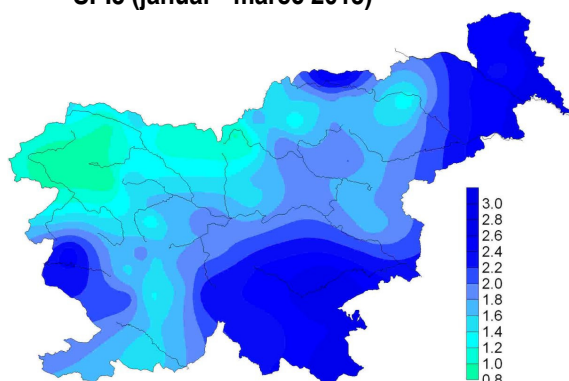
SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje.

Pozitivne oziroma negativne vrednosti SPI indeksa še ne pomenijo moče oziroma sušnosti pač pa le pozitivno oziroma negativno odstopanje padavin od dolgoletnega povprečja in v primeru velikih odstopanj nakazujejo izredno stanje. V letošnjem marcu je bilo nadpovprečno veliko padavin, zato je tudi SPI1 indeks večinoma na mokri strani lestvice. Tudi v tromesečnem obdobju januar - marec je bilo na območju JV in SV Slovenije bistveno več padavin kot je značilno za obdobje 1971-2000, kar kaže na pojav moče.

SPI1 (marec 2013)

SPI3 (januar - marec 2013)

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2,0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2,3 %
1,5 do 1,99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4,4 %
1,0 do 1,49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9,2 %
-0,99 do 0,99	Normalno	Zelena	68,2 %
-1,0 do -1,49	Zmerno suho	Rumena	9,2 %
-1,5 do -1,99	Zelo suho	Oranžna	4,4 %
-2,0 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2,3 %